

Cooperació catalana

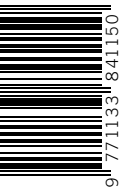
Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Febrer 2023

Any 43è

PVP 3,00 €

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

El salt de Sostre Cívic

Pàg. 10

**Cooperatives
de Catalunya**
Universitat d'Estiu
del Cooperativisme

Pàg. 9

Entrevista a Laia Forné:
«Es poden gestionar els
recursos comuns de manera
no mercantil»

Pàg. 13

Economia per la vida
L'autodefensa no violenta,
més enllà del "no" a la
guerra

Pàg. 16

Salut laboral per a persones i organitzacions.

Transformem el nostre entorn mitjançant aportacions de caràcter social amb la fórmula cooperativa com a motor de canvi.

- Integració de la prevenció de riscos laborals, des de la proximitat i la implicació.
- El BenEstar de les persones, el motor de l'Economia.

Confiança

Comunitat

Coneixement

SePrA
sepra.coop

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social

arç
COOPERATIVA

www.arc.coop

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

www.rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Berta Alarcó, Josep Edo, Agnès Giner, Carla Liébana, Xavi Palos, Ricard Pedreira, Xavier Pié, Joseba Polanco, Esteve Puigferrat, Àlex Romaguera, Quim Sicília, Jordi Via i Armand Vilaplana.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Sostre Cívic, SCCL

Disseny, maquetació i impressió:
L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80

Edició impresa: ISSN 1133-8415.

Edició digital: ISSN 2696-9386.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.

 Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Rodrigo Laviña.

05

EDITORIAL

Tot a punt per a Fòrum per la Transició Ecosocial.

06

NOTICIARI

Agnès Giner

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Universitat d'Estiu del Cooperativisme.
Confederació de Cooperatives de Catalunya

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Sostre Cívic.
Pep Valenzuela

13

L'ENTREVISTA

Laia Forné.
Sara Blázquez

16

ECONOMIA PER LA VIDA

L'autodefensa no violenta, més enllà del "no" a la guerra.
Martí Olivella

20

COOPERATIVISME

Converses amb impacte.
Una empenta per l'Economia per la Vida.
Una veu col·lectiva.
Comunicació de Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya

24

RESSENYA

Perquè tot és de tothom.
Ricard Pedreira

26

REFLEXIONS

Reflexions sempre ajornades.
Josep Edo

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Rodrigo Laviña Siemsen

(Barcelona, 1983), músic i llibreter a La Ciutat Invisible, SCCL

Del cooperativisme, em sembla atractiu

portar a la pràctica el fet d'organitzar-nos col·lectivament per satisfer les nostres necessitats des de l'àmbit laboral i abraçant el màxim d'aspectes possibles de les nostres vides: cultura, consum, lleure, habitatge o salut, entre d'altres. Tot això generant estructures econòmiques sota control de les treballadores i responant als seus interessos. També entenc l'aposta pel cooperativisme com un procés en si mateix, no com un estadi final al qual arribar, sinó com un trajecte que cal fer per construir noves relacions socials i econòmiques. És una manera aterrada, concreta i possible de transformar el nostre entorn i a nosaltres mateixes.

Com a inconvenient, en el cooperativisme,

hi veig la possibilitat de caure en l'autocomplaença, no respectar els principis i valors que regeixen el cooperativisme o entendre'ns de manera

isolada. Que les càrregues quotidianes ens impedeixin estendre les pràctiques cooperatives i que ens tanquem en els nostres propis projectes. Em preocupa que ens falti capacitat de desenvolupar aquests models de treball, planificació i governança a escales més grans per arribar a tots els sectors productius i a tots els estrats socials. Tenim l'eina i ens falta seguir compartint-la amb al màxim de gent possible per generar noves relacions econòmiques per donar una resposta global al mercat i la crisi ecosocial.

Pel que fa a una economia per la vida, basada en la sostenibilitat de la vida i del planeta,

no és que ho consideri factible, sinó que ho considero urgent i ineludible per a la nostra supervivència com a espècie. En el context de crisi ecològica i social mundial, a les treballadores només ens queda organitzar-nos per construir un nou model econòmic que tingui com a prioritat el planeta i la justícia social.

Tot a punt per al Fòrum per la Transició Ecosocial

Els dies 24 i 25 de febrer tindrà lloc a Barcelona el Fòrum per la Transició Ecosocial, organitzat per una desena d'entitats, entre les quals hi ha l'ODG (Observatori del Deute en la Globalització); Coòpolis, Ateneu Cooperatiu de Barcelona; i la XES (Xarxa d'Economia Solidària), que el van començar a impulsar en el marc de la campanya Futurs (im)possibles.

El Fòrum vol ser una gran trobada de lluites, moviments socials i entitats de l'economia social i solidària de tot Catalunya que treballen per la transició ecosocial. L'objectiu és mostrar tot el que ja s'està fent i celebrar-ho, compartir diagnòstic, parlar de prioritats, generar relat i començar a dissenyar una estratègia conjunta i qui sap si, fins i tot, una plataforma de moviments per la transició ecosocial.

La gran pregunta que s'intentarà respondre és: com podem dur a terme la transició ecològica que estem obligades a fer urgentment en un marc de democràcia econòmica i justícia social? O, si es prefereix, com podem dur a terme la democràcia econòmica i la justícia social en el marc de la inevitable i urgent transició ecològica?

El Fòrum es cuina des de juliol, però podem dir que els fogons es van encendre a la FESC de l'octubre passat, quan una quarantena de persones procedents d'una àmplia diversitat de moviments es van posar a perfilar el seu sentit. Ara aquests dies, moltes entitats segueixen adherint-se al Fòrum i desenes participen regularment a les trobades plenàries i als grups de treball per acabar de preparar-lo. Paral·lelament se celebren actes previs a diversos pobles i ciutats del país; són els tallers per a la construcció participativa d'escenaris de futur davant la transició ecosocial, dintre de la campanya Futurs (im)possibles,

És l'hora de prendre la iniciativa i articular una àmplia resposta social per defensar aquest altre futur possible, per construir societats justes en un planeta habitable. El Fòrum per la Transició Ecosocial pot ser una important fita en aquest camí.

Foto: Manifestació contra l'ampliació de l'aeroport a Barcelona, 19 de setembre de 2021. ARXIU

TROBADA DE LA CONFEDERACIÓ DE COOPERATIVES DE CATALUNYA AMB EL PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

El 10 de gener passat, Pere Aragonès va rebre al Palau de la Generalitat els representants de la Confederació de Cooperatives de Catalunya: el seu president, Guillem Llorens, acompanyat per Yaiza Blanch, Laia Bonastra, Ramon Sarroca i Lorena Torró.

També van ser presents a la trobada Roger Torrent, com a cap de la Conselleria d'Empresa i Treball; Enric Vinaixa, de la secretaria de Treball, i Josep Vidal de la Direcció General de Cooperatives i Economia social.

En la reunió es va fer un balanç positiu de l'evolució de la política pública de promoció i suport al cooperativisme d'aquests darrers anys, així com de la creació de noves cooperatives i la consolidació i creixement de les ja existents, que generen una economia de més estabilitat i qualitat a Catalunya.

A les portes que entri al Parlament la proposta de Llei de l'economia social i solidària de Catalunya, es va refermar l'aposta per generar un marc legal que potencii una economia transformadora arrelada al país i per treballar en favor de la transversalització dels valors cooperatius a espais referencials més enllà del Departament d'Empresa i Treball, com ara Acció climàtica, Alimentació i Agenda rural, Recerca i Universitats o Territori, en activitats clau per al desenvolupament cooperatiu com la mobilitat, l'urbanisme i l'habitatge.

Amb el 125è aniversari de la Confederació de Cooperatives de Catalunya a l'horitzó, el cooperativisme està iniciant una proposta per reformar la Llei de cooperatives vigent a fi d'adaptar-la a les noves necessitats i tenir capacitat d'assolir els nous reptes socioeconòmics que es presenten i que el moviment cooperatiu pot afrontar.

En una trobada d'hora i mitja marcada pel bon ambient i la voluntat de seguir coconstruint la Catalunya cooperativa, es va fer també referència al desenvolupament del Pacte per una Economia per la Vida i a les aportacions del cooperativisme a l'avantprojecte de llei de mesures fiscals, financeres, administratives i del sector públic, introduïdes a través de la participació al CTESC, amb algunes necessitats que són de gran importància per al moviment cooperatiu i que es reclamen amb urgència.

La Confederació de Cooperatives de Catalunya representa el 85% de l'economia social catalana i el 89% de la seva ocupació, així com una base de més de 2.500.000 de cooperativistes a tot el país. La Confederació és l'entitat que suma projectes per potenciar la veu del cooperativisme a Catalunya davant l'opinió pública i les administracions.

La Febrerada, la primera Festa de l'ESS a Barcelona impulsada en el marc de l'Estratègia Bcn 2030, té com a objectiu generar un espai de trobada de diferents iniciatives per tal de compartir reptes i avançar en la consolidació de l'economia social i solidària d'una manera coordinada. També vol visibilitzar que l'ESS és una realitat a la ciutat i que és fàcil practicar-la en les activitats quotidianes, ja que està a l'abast a tots els barris i districtes amb productes, serveis i activitats que demostren que a la ciutat ja s'està fent economia per la vida.

La jornada del 10 de febrer se celebrarà en dos espais. El Centre Cultural Albareda acollirà taules de conversa sobre l'impacte i els reptes de futur de l'ESS i comptarà amb ponències inspiradores. A partir de les 12 h i fins a les 17.30 h es

LA FEBRERADA: LA PRIMERA FESTA DE L'ESS A BARCELONA

compartiran els principals avenços i resultats de l'Estratègia, i es debatrà sobre els reptes en el creixement de l'ESS, la creació d'ocupació de qualitat, la construcció d'aliances sectorials i territorials i la generació de política pública transformadora. Per assistir-hi, cal inscripció prèvia.

A partir de les 18 h, a Paral·lel 62 se celebrarà la festa de l'ESS. Anna Polo i Oye Sherman seran les encarregades de fer pujar la febre en un vespre que començarà amb un programa en directe de Carne Cruda, magazine de política, societat, humor i cultura; i seguirà amb els concerts de Carlota Flaneur, Rodrigo Laviña y su Combo i Tribade i Dj Slimboy Flacko fins a la mitjanit. L'accés serà gratuït i caldrà inscripció prèvia només per al programa en directe de Carne

Cruda. L'entrada es pot aconseguir a la plataforma de venda d'entrades de Paral·lel 62. Si penseu inscriure-us a les sessions del matí, podeu reservar entrada per a Carne Cruda al mateix formulari.

La Febrerada s'emmarca en l'Acord de Ciutat per l'Estratègia de l'Economia Social i Solidària a Barcelona 2030. Aquest acord és l'expressió del treball conjunt i el compromís de l'àmbit i teixit ciutadà de l'ESS de Barcelona i les polítiques d'ESS municipals. És fruit del treball conjunt de 203 persones i 147 entitats de l'ESS, les quals van generar més de cinc-centes propostes.

+ info i inscripcions:

<https://ajuntament.barcelona.cat/economia-social-solidaria/ca/la-febrerada>

ARRIBA EL FÒRUM PER LA TRANSICIÓ ECOSOCIAL

Amb el lema **Construïm futurs impossibles**, el Fòrum per la Transició Ecosocial vol ser una gran trobada de confluència de lluites, d'entitats de l'economia social i solidària i moviments que treballen per la transició ecosocial a Catalunya. Es tractarà d'un espai per avançar en l'estratègia i en l'articulació entre projectes i moviments des d'una mirada àmplia i integral i per enviar un missatge polític d'unitat i força per avançar cap a una transició ecològica amb justícia social i democràcia econòmica. Vol ser també una trobada per celebrar i donar visibilitat a l'altra transició ecològica que ja s'està construint. El Fòrum se celebrarà els dies 24 i 25 de febrer a Barcelona i tindrà tres grans moments.

El divendres, 24 de febrer, al matí tindrà lloc un taller de construcció participativa d'escenaris de futur destinat a l'ecosistema de l'economia social i solidària. En aquest taller es debatrà quin paper ha de jugar l'ESS el 2040 i per entendre quines són les línies estratègiques a reforçar o impulsar en el present. Aquesta activitat requereix inscripció prèvia.

A la tarda o vespre del mateix dia 24 se celebrarà l'obertura del Fòrum,

amb una taula estratègica entre quatre iniciatives clau als darrers anys en l'impuls d'una transició ecològica justa i democràtica: Zeroport, Stop JJOO, Aliança contra la Pobresa Energètica i Som Energia. Després, es llegirà el poema de l'Ariadna Bertran i hi haurà un concert de Joan Garriga per celebrar les lluites compartides.

Finalment, el dissabte 25 serà la jornada central del Fòrum i es farà a la facultat històrica de la Universitat de Barcelona, on es treballaran cinc eixos estratègics per tal de definir un full de ruta compartit entre els moviments i actors participants. Els cinc eixos estratègics de treball seran: Incidència institucional i marcs normatius; Construcció d'alternatives econòmiques; Reforç del teixit comunitari i la governança comunitària; Comunicació i relat, i Mobilització, denúncia i resistència.

A més, hi haurà parades de llibres, exposicions i un carrusel de xerrades curtes per conèixer projectes que fan realitat la transició ecosocial avui.

+ info i inscripcions:

<https://futursimpossibles.org/forum>

Cooperatives agràries: la producció d'oli d'oliva cau a la meitat

Una sequera persistent des de fa dos anys provoca la caiguda històrica de la producció d'oli d'oliva, amb una collita que és un 50% inferior a la mitjana de Catalunya.

La Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC) alerta que la campanya d'oli d'oliva 2022-2023 podria caure fins a les 16.000 tones. Aquesta seria la pitjor campanya dels darrers quinze anys, i quedaria fins i tot per sota de la previsió de 19.000 tones feta al setembre i gairebé un 25% inferior a les 20.600 tones de la campanya 2018/2019, la següent més baixa. La producció mitjana d'oli a Catalunya és de 31.000 tones.

La FCAC ha sol·licitat una reunió urgent amb el Departament d'Acció

Climàtica per adoptar mesures davant el descens de la producció i l'augment de preu dels inputs i de l'energia, que s'han quadruplicat en un any.

Per zones productores, al Baix Ebre i al Montsià la caiguda podria representar més del 80% en relació amb la mitjana i se situaria en 4.500 tones. A Lleida (Garrigues i Segrià), la reducció seria del voltant del 50% (6.000 tones). D'altra banda, a la resta de zones productores de Tarragona, la situació varia segons la producció obtinguda durant la campanya anterior. Finalment, a les demarcacions de Barcelona i Girona s'obtidrien unes mil tones, un 33% menys.

A escala europea es preveu una caiguda del 35% de la producció, que

se situaria en 1.470.000 tones, fet que suposa una reducció de la disponibilitat d'oli al mercat internacional de gairebé 800.000 tones.

Alhora, la davallada de la producció s'agreuja per l'increment del preu dels inputs i de l'energia, que s'han quadruplicat en un any. A banda que la invasió russa d'Ucraïna va disparar el preu de l'oli de gira-sol (Ucraïna en tenia gairebé la meitat de la producció mundial), també va provocar que la resta d'olis vegetals apugessin igualment el preu perquè, en alguns casos, es poden utilitzar com a productes substituïts.

La FCAC aglutina un centenar de cooperatives oleïcoles, que elaboren el 73% de l'oli d'oliva.

ES PRESENTA L'ESCÀNER DE LES FINANCES ÈTIQUES

L'Escàner de les Finances Ètiques és un web ideat per promoure un ús crític i conscient dels diners, i permet destriar entre el discurs i les pràctiques reals de les entitats financeres.

L'Observatori de les Finances Ètiques, impulsat i coordinat per FETS-Finànçament Ètic i Solidari, ha desenvolupat una metodologia pionera, la qual, a partir d'indicadors mesurables, identifica la sintonia entre diferents elements del funcionament d'una entitat financera i els cinc principis que defineixen les finances ètiques.

A partir de fonts públiques i contrastables, com són llistes d'institucions públiques o grups d'investigació, o els webs de les mateixes entitats financeres, s'han escollit fins a quinze indicadors que permeten analitzar aspectes com les seves polítiques de finançament, el model de governança, l'accés a la informació o el seu funcionament quotidià. Ponderant la informació de cada

indicador, la metodologia extreu el seu grau d'acompliment, tant global com per a cadascun dels principis. Per fer més accessible aquesta informació al conjunt de la ciutadania, la metodologia ha pres la forma de l'Escàner de les Finances Ètiques (escaner.dineretic.org), un web que presenta les dades d'una manera gràfica i entenedora i permet comprovar el resultat de la mateixa entitat.

Les campanyes de *greenwashing* i altres estratègies per projectar una imatge de sensibilitat social són cada cop més freqüents, i el món financer no és cap excepció en això. Aquests mètodes per atreure una ciutadania cada cop més crítica i informada són un problema tant per a les entitats veritablement compromeses com per a les persones consumidores. L'objectiu d'aquesta nova eina és oferir una anàlisi objectiva de les pràctiques reals de les entitats i contrastar-la amb els missatges publicitaris que emeten.

UNIVERSITAT D'ESTIU DEL COOPERATIVISME

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@CooperativesCAT

El moviment cooperatiu hem desplegat, en els darrers anys, diferents accions estratègiques per crear eines orientades a millorar els coneixements de cooperativistes i de la societat en general. Generar espais per al debat i la reflexió, i també per a les manifestacions culturals, és una inquietud creixent i per la qual esperem donar resposta amb la primera edició de la **Universitat d'Estiu del Cooperativisme**, que es preveu el juliol d'aquest any.

Aquest projecte té l'objectiu de crear i enfortir espais de diàleg i debat, crear i capacitar a cooperativistes, millorar i legitimar les polítiques i canalitzar l'estratègia del moviment per als propers anys. La implicació de diversos agents estratègics en la definició i estructuració de la Universitat d'Estiu del Cooperativisme està essent clau perquè abasti la dimensió necessària i compleixi amb els objectius plantejats: les federacions de cooperatives, la Fundació Roca Galès, la Xarxa d'Ateneus Cooperatius, la Direcció General d'Economia Social i Cooperatives i l'ICAB, així com diverses universitats catalanes que inicialment s'han incorporat al projecte (UB, UAB, UdL, UdG, URV, UPF).

La primera edició de la Universitat d'Estiu del Cooperativisme, que se celebrarà els dies 5, 6 i 7 de juliol de 2023 a Barcelona, preveurà una oferta de capacitació formativa, estratègica i cultural que es vehicularà a través d'un centre d'interès: la **transició socioeconòmica**. Sobre aquest centre d'interès, es faran

sessions, debats i ponències englobades en tres grans àmbits: **àmbit ambiental** (arquitectura sostenible, comunitats energètiques, digitalització...), **àmbit socioeconòmic** (emprenedoria i innovació social, emancipació juvenil, sindicalisme i cooperativisme...) i **àmbit internacional** (cooperatives de serveis juvenils, cooperatives de foment empresarial, cooperativisme a Europa...). Se celebraran sessions paral·leles perquè cada persona esculli aquella sessió que més s'adeqüi als seus interessos. La Universitat d'Estiu del Cooperativisme estarà oberta a cooperativistes, administracions públiques, estudiants universitàries i a tota la **ciutadania en general**.

A més de les ponències i sessions de treball, la Universitat d'Estiu del Cooperativisme serà també seu de diverses activitats complementàries (xerrades, reunions, reconeixements...) d'interès per al moviment. Es tindrà en compte, durant el transcurs dels tres dies, el component relacional entre les participants de la universitat, fomentant la coneixença i la intercooperació.

La Universitat d'Estiu del Cooperativisme vol donar resposta a les inquietuds i necessitats del moviment cooperatiu. A partir de l'intercanvi de coneixements que es generi a les sessions plenaries i vivencials, es continuarà avançant en la transició socioeconòmica que ja s'està produint des del moviment cooperatiu en les darreres dècades.

Sostre Cívic, salt de qualitat i quantitat per a l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús al país

L'habitatge cooperatiu deixa de ser una anècdota i comença a ser alternativa real d'habitatge per a molta gent. Allò que les cooperatives d'habitatge només són projectes de persones amb recursos econòmics, estalvi o ingressos estables més enllà del mileurisme s'acaba.

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Equip tècnic de Sostre Cívic i La Constructiva durant una visita d'obres al projecte d'Olesa de Montserrat.

Hem parlat de fets i realitats: 9 projectes, amb un total de 120 habitatges, o sigui, més de 100 persones sòcies que ja conviu; 15 projectes més per als propers cinc anys, en procés de desenvolupament, que sumen més de 500 habitatges, que seran més de 500 sòcies, i els socis expectants, amb els quals el nombre total supera a dia d'avui les 1.100 sòcies a Sostre Cívic cooperativa de projectes. El total a Catalunya suma 15 projectes de convivència, amb 221 habitatges, i la promoció de 30 projectes amb 700 habitatges.

De la importància d'aquest fet, en parla el reconeixement de l'ONU, que ha concedit a Sostre Cívic el premi de plata dels World Habitat Awards, tot destacant els valors de transformació social i l'impacte multinivell dels projectes, per la feina en favor de la diversificació de les opcions de tinença del mercat d'habitatge en un país on, històricament, s'ha afavorit la propietat, amb l'objectiu que en vint o trenta anys el 10% del total

d'habitatges del país siguin cooperatives en cessió d'ús.

El model que defensa s'emmiralla en les grans experiències d'èxit a Uruguai i Copenhaguen, on són milers les persones i nuclis de convivència que hi participen i constitueixen grans cooperatives, propietàries dels habitatges, a preu assequible, per fer-ho replicable a escales populars; construeixen amb estàndards de qualitat dels materials, amb criteris mediambientals i minimització dels consums energètics.

El motor d'aquest moviment és la cooperativa Sostre Cívic, nascuda el 2004 inspirant-se en el model Anel, a Dinamarca. Primer, una fase de «predicació en el desert», informa en José Téllez, tècnic de comunicació i incidència política i soci treballador de l'entitat. El punt d'inflexió, fa cinc anys, va ser la rehabilitació d'un edifici de sis habitatges cedit per l'Ajuntament de Barcelona, al carrer Princesa, una prova pionera.

Després, va aconseguir un con-

curs del mateix Ajuntament: dos solars de propietat municipal a Poble Nou i a Roquetes, per fer-hi nova construcció, que sumen 50 habitatges. A partir d'aquesta experiència van decidir crear una cooperativa de construcció. «Vam veure que per controlar tots els processos de la fase immobiliària perquè sigui escalable a mitjà i llarg termini era necessari una constructora pròpia», relata Tèllez. Concretament, una cooperativa de treball que es diu La Constructiva. Això ha permès que es vegin els beneficis de la proposta de col·laboració: «Ara tenim molta més demanda que oferta», assegura.

Sostre Cívic s'ha constituït en cooperativa de projectes, dintre la qual hi ha la cooperativa de treball homònima i La Constructiva. Un cas que fa única l'experiència a Catalunya.

Pel camí, més projectes. A Sant Cugat, un de paradigmàtic, per rehabilitar les antigues cases dels mestres, de propietat municipal, abandonades feia anys i ocupades per veïnes

per fer-hi habitatge social. Ajuntament i veïnes van contactar Sostre Cívic, que ha assessorat la signatura del primer conveni entre un col·lectiu social i una administració pública per fer habitatge social cooperatiu en cessió d'ús, que s'inaugura aquest inici d'any.

Actualment, a Sostre Cívic hi ha divuit treballadores, més cinc a La Constructiva, la qual cosa vol dir que s'ha triplicat el nombre de treballadores en només quatre anys. A banda, hi ha les col·laboracions externes. De fet, La Constructiva contracta els treballs de paleta i actua com a cap d'obra. Això suposa un estalvi del 30% o més (guanys habituals d'una constructora mercantil). Com que la cooperativa és sense ànim de lucre, no cal dir que els preus finals s'abareixen molt, la qual cosa demostra que el taló d'Aquil·les de l'habitatge cooperatiu, l'accessibilitat, té solució.

Avui, segons el projecte (nova construcció o rehabilitació), el capital per accedir a un habitatge pot

Diversos projectes d'habitatge cooperatiu desenvolupats per Sostre Cívic i la Constructiva.

variar entre els 35.000 euros els més cars i els 5.000 els més barats. Després, la quota mensual i subministraments, entre 500 i 900 euros.

Això, doncs, ja està en marxa. Tanmateix, per rodar aquesta pel·lícula cal un protagonista: la col·laboració pública perquè cedeixi sòl per facilitar la inversió social. Fins ara, el crèdit per a les inversions s'està contractant amb Fiare Banca Ètica,

66

Per al funcionament del model és cabdal la col·laboració pública perquè cedeixi sòl per facilitar la inversió social i impulsar més cooperatives.

Laia Forné Aguirre és sociòloga urbana i una de les cofundadores de la cooperativa La Hidra, que s'encarrega de l'oficina del programa Comunalitats Urbanes del Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat. Hi ha un total de 22 comunalitats repartides per Catalunya, que volen ser una eina més de recuperació econòmica i de reactivació de l'economia productiva i reproductiva per revertir els efectes socioeconòmics derivats de la crisi de la covid-19.

ANNA PUJOL

Laia Forné

Un personatge històric que voldries conèixer:

Elinor Ostrom, la mare dels béns comuns.

Una lectura imprescindible:

Calibán i la bruja, de Silvia Federici; *Ciudades rebeldes*, de David Harvey, i *Jackson en Revolta*, de Cooperation Jackson.

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir:

@Comunalitats

No podries viure sense:

les relacions socials.

Encara tens pendent:

llegir molt.

El cooperativisme és: hauria de ser una eina contra el capitalisme.

«Els béns comuns demostren que existeix una altra manera de gestionar els recursos»

Anna Pujol Navarro
Dies d'Agost, SCCL
@diesdagost

66

«El passat ens demostra que es poden gestionar els recursos comuns d'una manera no mercantil, responent a lògiques fora de l'oferta i la demanda.»

Com van ser els primers passos de la cooperativa La Hidra?

La cooperativa és un institut de recerca urbana format per quatre persones que vam sortir de l'Observatori Metropolità de Barcelona, on fèiem investigació militant sobre els béns comuns. La Hidra es va constituir el 2014 com a associació, llavors es va convertir en cooperativa i ara ja està més consolidada. Portem a terme recerca aplicada, investigació i formació. Entenem que la investigació transformadora, en contacte amb l'administració pública i els moviments socials, pot ser de molta utilitat. Pel que fa a la part de formació, tenim espais d'autoformació anomenats Nocions Comuns. A La Hidra ens movem en tres àmbits: els béns comuns, l'ecologia política i l'habitatge.

Tenint en compte el programa, què vol dir el concepte de «comunalitat»?

«Comunalitat» significa l'agrupació de diferents actors d'un territori que s'intenten associar per activar les xarxes de suport mutu i els béns comuns locals. Aquests actors poden ser tant empreses del teixit productiu com entitats socials, cooperatives, institucions públiques o persones que busquen enxarxar-se en una escala bastant local. Els projectes abasten un mínim de 20.000 habitants, que poden ser a un municipi sencer, com en els casos d'Ampostà o Salt, o en diferents barris d'una ciutat, com passa a Tarragona o a Barcelona. Les comunaltats han d'estar formades per un mínim

de quatre entitats. No estan pensades per a municipis rurals, però tampoc són només per a grans ciutats.

Al web del programa d'Economia Social' hi posa que les comunaltats treballen per l'enfortiment dels béns comuns i de nous projectes d'ajuda mútua a partir del moviment veïnal i associatiu. Què és l'ajuda mútua o suport mutu?

La xarxa de suport mutu és l'associació entre diferents persones que busquen resoldre una necessitat i ho fan de manera horitzontal entre elles i de manera autoorganitzada. És la mateixa comunitat la que s'organitza per resoldre aquestes necessitats. Així mateix, l'origen i el llegat més anarquista de l'expressió ens porta a anar més enllà de resoldre la necessitat per tenir, a més a més, una clara voluntat de transformació social de l'entorn.

I els béns comuns, què són i per què són tan importants en un moment de crisi ecosocial?

En realitat, els béns comuns beuen de les xarxes de suport mutu, ja que és novament l'autoorganització de la comunitat. En aquest cas, l'autoorganització gira entorn d'un recurs concret i la comunitat se l'apropia per gestionar-lo i governar-lo amb criteris d'inclusivitat, proximitat, democràcia, etc. Es pot col·laborar o relacionar-se amb l'estat i el mercat, tot i que no hi intervenen directament. De recursos comuns n'hi pot haver molts i de moltes tipologies.

Aleshores, el que fa un bé comú no és la titularitat en si, si és públic, privat o comunal, sinó la interacció d'una comunitat que el governa. Els béns comuns són crucials perquè el passat ens demostra que els recursos comuns es poden gestionar d'una manera no mercantil, responent a lògiques fora de l'oferta i la demanda. Llavors, aquell recurs es torna més sostenible, democràtic i accessible. En moments com l'actual, també poden suposar la recuperació de béns que han sofert privatització per part del mercat, com ha passat amb l'aigua o la gestió d'habitatges. Els béns comuns demostren que existeix una altra manera de gestionar els recursos.

Quins projectes i exemples han pogut sortir de les comunaltats, fins al moment?

Les comunaltats volen potenciar l'autoorganització en els territoris per resoldre necessitats col·lectives. Es tracta d'un canvi de paradigma en la política pública, com els que han significat els ateneus cooperatius o les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús. Per això, es necessita temps d'enxarxament, que és el que hem estat fent sobretot en el que portem d'aquesta primera convocatòria. Els equips es van fer al juny-juliol del 2022 i ha estat a partir del setembre del 2022 que han començat a sorgir alguns projectes. De consolidats n'hi ha pocs, però alguns dels que estan començant a prendre forma són obradors i menjadors comunitaris, escoles populars per aprendre idiomes i per a la formació de persones adultes... I, com a exemple concret, s'ha creat la Xarxa d'Ocupació de Sants, la XACO, que cerca igualar les condicions de partida del mercat laboral, també pel que fa al treball informal i les situacions no regularitzades.

L'economia social pot ser un element clau per al ressorgiment d'alguns barris?

Revertir els efectes de la crisi econòmica i social és un gran repte. Hi ha territoris que, en relació amb d'altres, presenten grans desigualtats. Hi ha poca activitat econòmica, un gran percentatge de població que depèn dels ajuts de renda mínima d'inserció... En aquests barris ens estem trobant amb dificultats afegides. I són barris que en altres moments han comptat amb altres programes d'inversió pública. El que es pot fer és traspassar els valors de l'economia social a altres agents del territori, perquè el ressorgiment als barris no es podrà fer només des de l'economia social. Hi ha

d'haver aliances entre diferents actors i els governs locals, que amb les seves infraestructures i recursos hi tenen un paper important.

Quines diferències principals creus que hi ha entre les comunalitats i els ateneus?

La principal és que les comunalitats volen anar més enllà de les entitats de l'economia social i tenir en compte com a actors principals els comerços, les persones autònomes i les associacions veïnals en xarxes de suport mutu. En el cas d'una comunitat energètica, per exemple, estem fent un procés de reflexió per veure quin seria el paper d'una comunalitat i quin seria el d'un ateneu. El de la primera és crear, impulsar i consolidar la comunitat, entre el veïnat, l'equipament del casal del barri i altres actors. És a dir, fer que aquesta comunitat es generi perquè més endavant tingui la governança en la gestió de la comunitat energètica. L'ateneu, llavors, ajudarà en la creació i constitució de la cooperativa de la comunitat energètica.

Quin va ser el treball dut a terme a la primera trobada de comunalitats urbanes celebrada a Amposta?

Sobretot, el que vam fer va ser aplicar la lògica i la governança dels béns comuns en els projectes incipients de les comunalitats. La governança dels béns comuns es regeix pels criteris d'accessibilitat, inclusivitat, democràcia, transparència i el no lucre. I aquest no és un treball només de la trobada, sinó que és un continuïum d'aquests dos anys de la primera convocatòria del programa. A Amposta també vam poder fer una valoració sobre com les comunalitats s'han anat adaptant als diversos territoris en aquests mesos que portem.

“**«Estem construint col·lectivament un imaginari comú sobre què són les comunalitats»**”

SARA ANNA PUJOL

Laia Forné durant l'entrevista.

Amb quins recursos compteu com a oficina de les comunalitats?

Un dels reptes que hem tingut com a oficina és que no hi havia res sobre comunalitats; estem construint col·lectivament un imaginari comú. Ho hem volgut treballar a poc a poc, a les trobades que hem anat fent. Del programa, ara mateix comptem amb xarxes socials i un butlletí mensual. A més, hi ha el web de les comunalitats, que vol ser un espai paraigua de totes les comunalitats, amb recursos que ens serveixin tant a la xar-

xa com al públic general. Treballem molt en xarxa, perquè hi ha iniciatives que es poden inspirar les unes amb les altres: hi ha eixos de treball conjunts, accions conjuntes, reunions de coordinació... També hem compartit metodologies sobre on posar la mirada i com visualitzar resultats, per exemple amb les fitxes de bones pràctiques, amb les quals compartirem bones pràctiques des de la mirada dels béns comuns.

Es preveu que hi hagi més convocatòries de comunalitats?

La voluntat és que el programa de comunalitats hagi arribat per quedar-se. A més, la idea és que una comunalitat no sigui un bolet, sinó que generi estructures econòmiques i socials que se sostinguin en el territori. Tot i això, que continuï el programa depèn del pressupost i d'altres factors, i també s'haurà de demostrar a la pràctica i explicar per tot el que serveix.

1- <https://economiasocial.coop/comunalitats-urbanes>

Resistència noviolenta a l'ocupació soviètica de Praga, 1968.

L'autodefensa noviolenta, més enllà del "no" a la guerra

Martí Olivella

Objector 1975-1977 i promotor de lluitanoviolenta.cat

Trobareu una bona eina per somiar que la humanitat pot resoldre els conflictes d'una forma diferent, cooperativa i solidària si es prepara a consciència i es guanya l'opinió pública.

Xavier Masllorens
President de l'ICIP
(Institut Català Internacional per la Pau)

Aquest és un fragment del pròleg del llibre *AutoDefensa Noviolenta en 100 missatges i una història increíble*, publicat el 30 de gener, data en què es commemora el 75è aniversari de l'assassinat de Gandhi, pocs dies abans d'haver convocat una trobada per organitzar el Santi Shena (Exèrcit de Pau). Aquest article extreu una vintena d'aquests 100 missatges com a invitació a la lectura del llibre.

El moviment d'objectors, amb la pràctica dels elements clau de la lluita noviolenta, aconseguí el reconeixement del dret a l'objectió al servei militar. I, gràcies a un milió d'objectors i 50.000 insubmisos, el 2001 s'acabà el servei militar obligatori; però, era només un primer pas per a un món sense exèrcits ni guerres. I aquí ens vàrem quedar!?

Posar les bases d'un **sistema civil de defensa noviolenta** és un dels objectius del compromís de la campanya www.aturemlesguerres.cat. Esperem que aquests missatges, i el diàleg que susciten, ens ajudin a imaginar com el podem organitzar.

Només dient NO a les guerres, les podem aturar? Qualsevol persona equilibrada està contra les guerres. No podem resoldre conflictes posant més llenya al foc. Com podem vindicar drets i llibertats o modificar fronteres tot destruint, ferint, torturant, matant, violant persones, civils o militars?

Diem NO a les guerres però, si algú ens ataca, què hem de fer en un món amb més de trenta guerres, amb milers de morts? Hem de defensar-nos! Però, com fer-ho sense provocar més patiment? Com fer una defensa efectiva, que no provoqui més destrucció i mort de les que pretén evitar? Tenim el dret i el deure de defensar

la vida de les persones, dels pobles i les seves organitzacions, de la natura i de la Terra; a defensar-nos de tota mena d'agressions, socials, econòmiques, polítiques, culturals... també militars.

Diem NO a les guerres, a la cursa d'armament, a la militarització creixent, als pactes militars... Diem SÍ als organismes multilaterals, al desarmament, al dret internacional..., però també diem SÍ, i fins ara no ho hem fet, als sistemes civils d'autodefensa no violenta!

La legítima defensa no pot ser l'excusa per començar ni per escalar cap guerra, que provoca l'efecte contrari a l'esperat: no protegeix la població, ni els seus drets, ni els seus béns. Com defensar-nos sense provocar més guerra? Com podem organitzar una defensa efectiva que redueixi la mort i la destrucció? Quasi sempre la gent identifica «defensa» a «defensa armada» i no sabem imaginar com defensar-nos sense recórrer als exèrcits i a les seves armes letals. Però, com veurem, espontàniament alguns pobles han sabut defensar-se sense oposar resistència armada a tropes invasores molt més potents: quan la gent planta cara sense violència als invasors, fa veure als soldats les mentides amb què els han mobilitzat, obstrueix i entrebanca la invasió, no coopera en res i desobeeix les ordres... la invasió trontolla. En els casos més coneguts, l'ocupació nazi de Dinamarca el 1940 o la invasió de Txecoslovàquia el 1968, és reduït la destrucció, s'afeblí la motivació de les tropes i decaigué la rendibilitat esperada de l'ocupant.

Quin és l'art de l'autodefensa no violenta? Una població socialment cohesionada i equilibrada, disposada a organitzar-se i arriscar-se per defensar la seva vida i el seu país sense confiar que les forces armades siguin el mitjà de la seva seguretat i protecció. Si està ben organitzada, suposarà a l'invasor costos econòmics, morals i polítics el desplaçar i mantenir una força ocupant, i aquesta es trobarà sense els arguments de «combatre el terrorisme» d'un poble que no respon amb violència!

Per què l'autodefensa no violenta pot ser la millor dissuasió? L'invasor també ha de saber que l'ocupació no li serà rendible a causa de la radical no cooperació i desobediència de la gent. La millor dissuasió és advertir-li que l'ocupació no li sortirà a compte. Ara bé, quan la guerra esclata ja és massa tard per organitzar una defensa civil no violenta. Com hem vist a Ucraïna, pot haver-hi respostes espontànies de plantar-se davant els tancs. Però quan hi ha morts als dos costats, l'espiral de violència no és fàcil d'aturar i es desapareixen els actes venjatius. Ara és l'hora d'organitzar-nos. En temps de pau és quan cal preparar-se i organitzar-se (com ho estan fent sempre els exèrcits).

Els estats no han organitzat la defensa civil no violenta perquè tenen el monopoli de la violència i l'exerceixen amb els exèrcits. Cap estat amb exèrcit té una defensa civil alternativa a la defensa militar. La gent d'un país sense estat ni exèrcit si sap activar una autodefensa no violenta podrà facilitar la independència i la seva defensa un cop aconseguida.

Sabem que és més fàcil defensar i protegir allò que sentim propi o estimem. La primera condició per esforçar-s'hi, per arriscar comoditats i vida, és que ens sentim formant part de la societat en què vivim, i que hi hagi prou cohesió social perquè pagui la pena ser defensada. La societat no ha de tolerar grans desequilibris, desigualtats ni opressions relacionades amb ingressos, consum, recursos, possibilitats... Ni entre la mateixa població ni d'aquesta amb el medi natural.

Com que no hi ha cap societat equilibrada, la pràctica de l'autodefensa no violenta cal exercir-la contra les agressions i violències que avui pateix cada territori, per tendir a refer els equilibris trencats. Aquesta feina té dues virtuts: millora les condicions de vida, la cohesió social i, alhora, crea les condicions més favorables per fer front a una hipotètica, i no desitjada, agressió armada.

Una de les accions davant de la delegació del ministeri de la guerra a Barcelona.
www.atuaremlaguerra.cat

L'autodefensa no violenta (ADN) és una posada en marxa de la via ciutadana de defensa civil. A diferència dels ministeris de defensa (de guerra?) amb polítiques no sols defensives, sinó també violentament ofensives —pel tipus d'armament i d'operacions que fan—, l'autodefensa no violenta només pot ser defensiva, només és per protegir les persones, els seus drets, les institucions i el territori on viuen de qualsevol agressió.

Vol posar les bases d'un Sistema Civil de Defensa No violenta¹ inspirat en experiències històriques i en les diferents propostes elaborades per Gonzalo Arias² (*El antigolpe*³ i *El ejército incruento de mañana*⁴) i Gene Sharp (*Defensa civil no violenta*⁵), així com estudis fets a Catalunya, com *Un estat segur i en pau*⁶, tot ells publicats en gran part per l'Institut Català Internacional per la Pau⁷.

És una proposta d'organització ciutadana inspirada en iniciatives com l'Arbre de les assemblees⁸ (Xirinacs), Som poble i decidim⁹, la Sociocràcia¹⁰, el Convivialisme¹¹, el Manifest Re-evolució no violenta o extermini¹² o la Democràcia Comunal¹³.

Les ADN vetllen pels equilibris en les relacions humanes i amb la natura de la qual formem part, i renuncien, per tant, a emprendre tota mena d'agressions i violències per aconseguir els seus objectius. Un indicador clau per conèixer el grau de relacions equilibrades en un territori (carrer, barri, poble, ciutat, comarca, nació, continent, món...) és el grau de cohesió social i amb la natura de la gent que hi viu. Una forta cohesió comunitària és el resultat d'un alt grau de necessitats humanes cobertes que fa d'aquest territori un espai força habitable per a tothom, i per tant, un espai que paga la pena defensar.

L'ADN de cada territori –del carrer a la ciutat...– contribueix, directament o a través de la pressió política, perquè tota persona que hi viu, com a mínim:

- 1 No passi gana ni set, no visqui malnodrida i tingui una alimentació saludable.
- 2 No pateixi ni fred ni calor extremes, disposi d'un vestit adequat i d'una llar digna.
- 3 No sigui ni abandonada ni discriminada per qualsevol diversitat o procedència personal o grupal.
- 4 Tingui una ocupació lliure, digna i útil amb ingressos adequats a les seves necessitats i possibilitats.
- 5 Disposi de l'atenció i les cures adequades per fer front a qualsevol malaltia.
- 6 Tingui accés al coneixement i a la informació veraç adequats als seus interessos.
- 7 Pugui expressar lliurement i responsable les seves opinions i preferències.
- 8 Pugui influir i participar en les decisions comunitàries i polítiques dels diferents àmbits.
- 9 No sigui agredida ni pateixi violències impunement sense rebre protecció i pugui ser rescabada.
- 10 Visqui en un entorn no degradat on no malmetem l'aire, les aigües, els sòls, la flora i la fauna.

L'ADN empra les capacitats de la via no violenta:

- Consciència de la interconnexió i el respecte entre totes les persones i els éssers vius.
- Comunicació empàtica en les relacions interpersonals i en els conflictes socials.
- Lluita no violenta per fer front a la violació de drets i llibertats.
- Resistència civil no violenta per afrontar agressions violentes.
- Defensa civil no violenta per encarar les invasions i ocupacions armades.

La lluita no violenta ha de tenir un objectiu equitatiu i veritable, però necessita:

- Estratègia: com aconseguirem l'objectiu que volem assolir.

- Actituds: com susciteu empatia i que molta gent doni suport a la causa.
- Campanyes: com articuleu diferents accions en missatges clars.
- Accions: com concentrem l'energia en objectius assolibles que ens acostin al general.
- Tècniques: com entrenem i exercim capacitats per dur a terme accions amb èxit.

Quin tipus d'accions o campanyes combina la lluita no violenta?

- Diàleg: cerquen parlar amb l'adversari sempre, abans, durant i després...
- Denúncia: volen fer emergir el conflicte, mostrar els desequilibris...
- No cooperació: cerquen retirar la col·laboració a l'adversari sense fer res il·legal...
- Desobediència civil: deixen de sotmetre's a lleis o normes injustes assumint-ne els riscos.
- Creació d'alternatives: mostren com seria la vida si s'acabés la injustícia que es denuncia.

L'ADN s'autoorganitza en petits cercles de persones voluntàries que fan:

- Diagnòstic dels desequilibris amb tria del més greu i que alhora puguem resoldre.
- Pla de resiliència per reduir desequilibris i agressions, començant pels més viables.
- Formació, entrenament i organització de la via no violenta.
- Campanyes no violentes de defensa i equilibri territorial per aplicar el pla.
- Coordinació amb altres ADN per ampliar l'impacte de les campanyes.

Cada ADN vetlla per les relacions equilibrades entre els seus membres i assegura la seva participació tant en l'orientació de prioritats com en l'efectivitat de les accions. Cerca l'estima mútua i l'empatia: només defensem allò de què sentim que formem part. Cada ADN aspira a eixamplar aquesta cerca a tot el país i a tot el món; entén la seva acció com una contribució als equilibris que facin de la Terra un planeta habitable per a tothom. Les persones membres d'una ADN es comprometen a signar i fer efectiva la Declaració de compromís¹⁴ i a acollir totes les persones que vulguin assumir-la i a implicar-s'hi.

Ens hi posem?

- 1- <https://lluitanoviolenca.cat/projete-defensa-noviolenca>
- 2- <https://lluitanoviolenca.cat/autor/arias-bonet-gonzalo>
- 3- <https://lluitanoviolenca.cat/recurs/el-antigolpe-manual-para-la-respuesta-noviolenca-un-golpe-de-estado>
- 3- <https://lluitanoviolenca.cat/recurs/el-ejercito-incruento-de-manana-materiales-para-un-debate-sobre-un-nuevo-modelo-de-defensa-1>
- 4- <https://www.icip.cat/ca/publication/la-defensa-civil-noviolenca-gene-sharp/>
- 5- <https://lluitanoviolenca.cat/recurs/construir-un-estat-segur-i-en-pau>
- 6- <https://www.icip.cat/ca/?s=noviolenca>
- 7- <http://chalaux.org/demotica/xdemotin.htm>
- 8- <https://www.sompobleidecidim.cat/>
- 9- <https://lluitanoviolenca.cat/recurs/las-fuerzas-creativas-de-la-auto-organizacion-y-sociocracia-para-organizaciones-sin-animo-de>
- 10- <https://t.me/convivialisme>
- 11- <https://lluitanoviolenca.cat/re-evolucion-noviolenca-o-extermio>
- 12- <https://directa.cat/una-forca-collectiva-per-a-tres-combats/>
- 13- <https://lluitanoviolenca.cat/recurs/declaracio-de-compromis-amb-autodefensa-noviolenca>

Si la teva cooperativa fos un animal, quin animal seria?

Comunicació de Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
@coopstreball

Artijoc i Coop de Foc conversen a cegues en el preàmbul de #conversesambimpacte, un cicle de vídeos impulsats per Seira.

El cicle d'audiovisuals #conversesambimpacte visibilitza les diferents iniciatives d'entitats de l'economia social i cooperativa a qui Seira Impuls Cooperatiu està acompanyant, tant des del punt de vista econòmic com organitzatiu i d'impacte social.

Els vídeos, en format conversa informal entre les dues entitats, ens mostren en primera persona detalls de la seva història, el seu dia a dia, la seva proposta de valor i com es veuen en el futur.

Artijoc i La Conservera BCN

La campanya #conversesambimpacte s'estrena amb dues cooperatives: **Artijoc i La Conservera BCN** (Coop de Foc). Ambdues han obtingut tant el suport financer com l'acompanyament i assessorament de Seira.

El préstec pacient de Seira els ha servit per a **dotar de nous materials i recursos a les seves entitats**. En el cas d'Artijoc, per al seu taller de fusteria i, en el de La Conservera BCN, per a inversions en millors respecte a nous productes i gestió interna de la cooperativa. Per a Mireia Riera i Sant, sòcia d'Artijoc, «ha estat una **forma molt senzilla i molt orgànica de poder accedir a un crèdit**».

Què és Seira Inversió Social?

Es tracta del **primer instrument d'inversió exclusiu per a entitats de l'economia social** sense necessitat d'aval. Està desenvolupat per Seira Impuls Cooperatiu, l'entitat de referència en finances socials i cooperatives que ofereix solucions per a l'accés al finançament de les empreses cooperatives.

Seira Inversió Social és, per tant, el primer vehicle d'inversió d'impacte, pacient, amb un retorn fins a deu anys, i a un tipus d'interès fix. No hi ha especulació, el tipus d'interès que es cobra

només té la voluntat de cobrir l'estructura i continuar invertint en altres projectes de l'economia social i cooperativa. A diferència de les entitats financeres tradicionals, que demanen avals personals, no se sol·liciten garanties addicionals al mateix projecte.

La iniciativa prioritza les entitats sense ànim de lucre, cooperatives, associacions, fundacions, societats d'integració laboral... a les quals facilita el finançament d'inversions d'entre 20.000 i 400.000 euros.

La finalitat és impulsar la creació, el creixement i la consolidació de les cooperatives de treball i resta d'entitats de l'economia social catalana de dimensió micro, petita i mitjana.

Seira Impuls Cooperatiu **compta amb el suport de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya**. Cal recordar que Seira Impuls Cooperatiu es constitueix el març del 2008 amb els fons socials no repartibles de la cooperativa Ecotècnia. Fruit de l'acord entre els exsòcis d'Ecotècnia i la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, neix la fundació amb la voluntat de projectar i innovar el cooperativisme, així com desenvolupar solucions per a l'accés al finançament de les empreses cooperatives.

Segueix la campanya

Cada mes descobrirem les converses amb impacte de diferents i singulars iniciatives de l'economia social acompanyades per Seira.

Podreu seguir la campanya a través del nostre web www.fundaci-oseira.coop i amb les etiquetes #seiraimpulscooperatiu #federaciocooperativestreball

Una empenta per l'Economia per la Vida

Un centre formatiu de referència al Pallars, difusió virtual de l'art i la cultura dels Pirineus, inserció laboral de persones vulnerables... els projectes seleccionats de l'Empenta comencen a caminar.

Comunicació de Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
@coopstreball

L'Empenta és un programa d'ajudes econòmiques que va engegar la Federació de Cooperatives de Treball l'any 2019.

Els diners del programa procedeixen dels Fons d'Educació i Promoció Cooperativa (FEPC), un fons econòmic de les cooperatives dissoltes o transformades. La Federació va aprovar el 2019 destinar una part d'aquests diners a finançar projectes extraordinaris.

Per a la convocatòria 2022 de l'Empenta, s'ha destinat un pressupost de 250.000 €.

En aquesta tercera edició, s'han prioritzat projectes d'intercooperació d'arreu del territori que contribueixen a l'articulació sectorial de tres sectors amb necessitats d'impuls:

- Cultura, comunicació i audiovisual
- Tecnologia digital
- Alimentació i agroecologia
- Multisectors (aquells projectes que s'articulen a través de diferents sectors amb una única proposta conjunta d'intercooperació).

Aquests són els projectes seleccionats:

• Espurna Camp, impulsat per Alquimia, SCCL. Espurna Camp vol ser un programa interterritorial en l'àmbit català per a joves d'entre 16 i 25 anys. El seu objectiu és generar iniciatives amb impacte social i ambiental al territori de manera col·lectiva, i busca la creació i el foment de les cooperatives de joves.

• Pol·linitzem amb cultura els nostres territoris, impulsat per l'associació Impuls Cooperatiu de Sants i les seves cooperatives federades. Enxarxament del sector audiovisual cooperatiu, juntament amb CulturaCoop, per a l'arrelament territorial de les cooperatives i la programació cultural als pobles i petites ciutats de Catalunya.

• Lletres fermentades, impulsat per El Pati Blau, SCCL. Organització d'esdeveniments culturals i de difusió dels valors de l'economia social i solidària, maridats amb cultura literària, musical, cooperativa i cervesera.

• La Traça Cultural, impulsat per Mas La Sala, SCCL, i El Refugi, SCCL. Creació de l'espai virtual La Traça per donar a conèixer i facilitar la interacció de les entitats culturals i d'artistes del Pirineu. La Traça es vol oferir a les agents culturals de fora del territori per facilitar exposicions, concerts o presentacions de llibres.

• Punt de Producció i Serveis de Distribució Alimentària Conscient, impulsat per Taller Jeroni Moragas, SCCL. Es vol desenvolupar un punt de producció i serveis enfocat en les àrees d'emmagatzematge, transformació i distribució km 0 en vehicles no contaminants, de productes alimentaris de proximitat. El Punt promocionaria també la inserció laboral de persones vulnerables, les quals intervindrien en diferents processos productius, juntament amb col·lectius de capacitats diverses.

• Consolidació de la politja-pol de les organitzacions d'ESS de Sant Cugat, impulsat per l'associació Sant Cugat del Vallès cap a l'ESS i Sostenible, a través de les seves cooperatives federades. Es vol consolidar un pol cooperatiu local amb capacitat d'incidència i transformació, un projecte d'articulació territorial. El principal objectiu del pol és generar projectes empresarials que permetin avançar cap a una transició ecosocial intercooperant entre les organitzacions vinculades a l'ESS del municipi i incrementant la presència de l'ESS en sectors estratègics.

• La Teulada, impulsat per El Far Cooperatiu, SCCL. Pol cooperatiu com a proposta cultural que sigui centre irradiador del cooperativisme a Tarragona, el punt neuràlgic de l'ESS a la ciutat.

• Escola d'oficis de muntanya, impulsat per l'Envall, SCCL. Creació d'un centre formatiu de referència al Pallars amb formació de qualitat per a joves. Està previst que els projectes s'iniciïn i acabin de forma prioritària durant l'any natural de la convocatòria i tinguin una extensió mínima de 6 mesos.

Moltes felicitats als projectes guanyadors!

Una veu col·lectiva

Berta Alarcó

Si sou una cooperativa de treball, sumeu-vos a la xarxa que agrupa, connecta i fa créixer les cooperatives de treball al nostre país

Amb més de 650 cooperatives federades, us oferim oportunitats per créixer, connectar i fer negoci juntes. A més, treballem per difondre el cooperativisme i posicionar-lo com una alternativa reconeguda i viable tant en l'àmbit econòmic com el social.

A la Federació treballem per vosaltres, representant el model a totes les taules de representativitat (en l'àmbit català, estatal, europeu, etc.). Vetlem per fer i per treballar en xarxa –intercooperant– i per millorar el dia a dia de totes les cooperatives. Ho fem treballant en comissions de treball, oferint orientació financera, laboral, estratègica, etc., així com també duent a terme programes de mentoria, formacions i seminaris, trobades sectorials (actualment en els sectors de les comunitats energètiques locals, la cultura, la distribució i mobilitat, l'alimentació i agroecologia, la indústria...). També tenim una sectorial de cooperatives d'iniciativa social.

Alguns dels avantatges de federar-se són:

- Participar a trobades de sector, grups de treball, campanyes... i poder interrelacionar-vos amb altres cooperatives.
- Rebre suport tècnic i jurídic d'assessorament: resollem els vostres dubtes, estem al vostre costat.
- Créixer amb les formacions que oferim en matèria societària, emprenedoria cooperativa o gestió empresarial.
- Visibilització: podreu difondre els vostres actes o campanyes, ofertes de feina, fer ofertes a d'altres cooperatives per tal de promocionar-vos, etcètera.
- Disposareu d'un espai de reunions per a 40 persones a Barcelona i tres sales petites amb accés a wifi i a telèfon.

Què n'opinen d'altres cooperatives federades?

Neus Barberà de Surt de casa (Roquetes)

Crec que és important formar part de la Federació perquè és un marc de suport, d'acompanyament i d'assessorament molt important per fer créixer i consolidar els projectes cooperatius.

Núria Loras Boada d'El Far Cooperatiu (Tarragona)

El més valuós d'estar federades és poder intercooperar, conèixer altres projectes semblants o que puguin sumar al que nosaltres aportem i que, juntes, puguem construir projectes més grans o arribar allà on no arribem nosaltres.

Cristina Rodríguez Millán d'El Far Cooperatiu (Tarragona)

Participem de les formacions i hem rebut assessorament diverses vegades. Aprenem de tota aquesta xarxa, que si no, estariem aquí soles a Tarragona i no ens assabentaríem de res.

Yaiza Blanch de Som Energia (Girona)

Estar federades és important perquè és una manera de fer camí conjuntament. El model cooperatiu és un model molt singular i ha de navegar en el marc capitalista, on l'empresa o l'economia mer-

cantil ocupa gran part de l'espai. Fer aquest camí conjuntament, ajuntant recursos, tenint horitzons comuns, poder fer temes de lobby, compartir aprenentatges... és un valor afegit. I també perquè creiem que és l'única manera: si realment volem impactar, consolidar el model, arribar a més persones... només ho podem fer de manera conjunta. La Federació és aquest espai que agrupa, que fa puguem convergir per enfocar-nos més.

Michelle Butzbach de L'Enllaç de l'Ebre (L'Aldea)

La Federació ens està donant suport per al desenvolupament i la professionalització de la cooperativa.

Jordi Collado Álvarez, de Combinats (Tarragona)

Nosaltres ens federem pràcticament acabats de néixer, perquè entenem que la unió fa la força i que cooperar entre cooperatives és clau. El paper de representació de la Federació és imprescindible.

Teresa Ferrés Àvila de La mar de dones (Palamós)

Ens vam federar buscant l'acompanyament i l'assessorament en la fundació de la cooperativa. Nosaltres vivim en una zona en què la cultura de cooperatives és pràcticament inexistent i, per tant, trobar la complicitat de persones que han impulsat projectes com el nostre per nosaltres era essencial. Valorem especialment l'assessorament en temes jurídics.

Com federar-se?

Si voleu generar sinergies, compartir, formar-vos, assessorar-vos i créixer plegades, contacteu amb nosaltres per correu electrònic a federacio@cooperativest treball.coop o bé trucant-nos al 93 318 81 62.

Més informació a:

cooperativest treball.coop/la-federacio/federeu-vos

Som representativitat

→ **Participació**

Visibilitat

→ **Enfortiment i creació**

Sectors

→ **Territori**

Economies feministes

**Cooperatives
de Treball**

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya
Premià 15, 1ª planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62 · Fax: 93 302 18 85

cooperativestreball.coop

Participa de la
transformació social!

T'ho expliquem a

nexe.coop

Gestió comunitària de la cultura i economia solidària

Ricard Pedreira
Economista

La gestió comunitària de la cultura implica l'existència d'una comunitat que desenvolupa una activitat cultural i que es dota de normes democràtiques per exercir-la. No és ni pública-estatal, ni privada-mercantil, sinó de gestió de la pròpia comunitat. (lahidra.net).

L'economia solidària és un conjunt d'iniciatives socioeconòmiques que parteixen del treball col·laboratiu de les persones i la propietat col·lectiva dels béns; és un canvi profund en el model organitzatiu vertical (www.gob.mex/inaes).

Dit això, el llibre, de 388 pàgines i la col·laboració de la Fundació Roca Gal·lès, consta de quatre parts: els referents històrics de la gestió; diverses experiències sobre l'arrelament territorial; la gestió i l'economia solidària, i les polítiques públiques sobre la qüestió.

La primera part s'inicia esmentant l'acció cultural especialment dels ateneus: l'Ateneu Català de la Classe Obrera de 1862 i altres quasi coetanis, a Igualada, Manresa, Sant Martí de Provençals, Tarragona, Mataró o Sant Andreu, a més de la Societat Autònoma de Dones i els ateneus llibertaris. També del Centre Ateneu Caldes Montbui i de l'Ateneu Popular 9 Barris, a més de les festes

comunitàries i les activitats formatives.

La segona part exposa les diverses institucions d'arrelament territorial: La Troca, Contrabanda FM, PIC Can Masdeu, Som Continent i Contingut, Can Sampere, el Casal Pou de la Figuera i el Teatre Arnau.

La tercera part tracta de la gestió cultural i la comunitat. Com a exemples posa Annas Liti Dovi, Cal Gras, Perifèria Cimarronas, Ecologies llibreteres i els Marges, SCCL, entre d'altres.

I la quarta part versa entorn de les polítiques públiques, els drets culturals i les aliances publicoprivades i cooperatives: dret a participar, gestió ciutadana, experiències del programa de patrimoni i gestió comunitària entre dues grans crisis. D'entre les diverses que s'esmenten, escollirem comentar quatre organitzacions significatives.

Com a exemple d'institució d'**acció cultural**, podem esmentar l'Ateneu Popular 9 Barris, nascut el 1977, al districte de Nou Barris de Barcelona, en l'edifici d'una antiga planta asfàltica. L'Ajuntament de Barcelona és titular de l'equipament i l'associació Bidó el gestiona partint de la democràcia participativa, amb un conveni amb plantejaments socioculturals i artístics independents. Té

*Tot era de tothom.
Perquè vull!
Perquè tot és de tots!
Acabe la cançó.
Perquè vull!
Tot comença en un mateix! (Ovidi Montllor, 1972)*

una alta dedicació al món del circ, amb el Circ d'Hivern, l'Escola de Circ Rogelio Rivel i l'Escola Infantil de Circ.

El Teatre Arnau pot servir com a exemple de gestió comunitària d'**arrelament territorial**. El 1894, va obrir com a pavelló de fusta, amb el nom del seu propietari, cotiller, que s'iniciava en el món de l'espectacle. L'èxit el va portar a construir un edifici d'obra per representar «pantomimes, melodrames i concerts de música popular» i també cinema. Cal esmentar la presentació de Raquel Meller, «que va esdevenir-ne l'estrella».

Després de tornar a ser cinema i *music-hall*, el 2004 va tancar per problemes econòmics. El mes de juliol de 2005, l'Ajuntament de Barcelona plantejà l'enderroc de l'edifici, però l'abril del 2006 el Col·lectiu Espai Alliberat per a la Cultura va ocupar l'espai per evitar-ho i va aturar les obres. El 2018 seguia en un estat ruïnós i es començaven les obres de rehabilitació; aleshores, diversos col·lectius del barri van organitzar la gestió comunitària de l'espai, i van organitzar teatre i altres activitats en diversos espais dels barris del Raval, el Poble-sec i Sant Antoni. La temporada Arnau Itinerant 2019 continuava, i decidien el projecte de manera assembleària.

Els Marges, SCCL, pot ser un exemple de **gestió cultural i comunitat**. És una cooperativa de treball, membre de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES), que es dedica a l'organització per a entitats, equipaments, administracions públiques i privades. Segons la Memòria 2021, està col·laborant, entre d'altres, en la creació d'una xarxa comunitària de comunicació als barris de Sant Pere, Santa Caterina i La Ribera de Barcelona, i en l'organització de la Trobada de Delegats i Delegades de la comarca del Bages, amb l'alumnat i professorat del CFGS d'Animació Sociocultural i Turística.

També col·labora en el disseny d'un procés participatiu per repensar la Lleialtat Santsenca i en un acompanyament al Servei de Detecció i Intervenció a Menors no Acompanyats, gestionat per Prograss.

Treballen també en l'organització del treball comunitari del Consell Comarcal del Baix Llobregat i la formació en treball comunitari als equips de Càritas de Barcelona i Vic. Han fet també dues guies: una per incorporar la dimensió comunitària a l'economia social i solidària i una de més concreta per facilitar la incorporació de la mirada comunitària a Òmnium Cultural.

Així mateix, han contribuït a formar l'Oficina Tècnica del Pla d'Acció Comunitària Inclusiva (PLACI), de la Generalitat de Catalunya, amb una Unió Temporal d'Empreses (UTE) formada per Marges, SCCL, i El Risell, SCCL, que dona suport a una quarantena d'ens locals en els seus processos d'implementació del nou pla.

La **Plataforma de Gestió Ciutadana** de Barcelona, «en contraposició als models de gestió municipal directa o empresarial externa», gestiona 71 equipaments municipals, a través de 63 entitats, amb un projecte i marc normatiu propis, en conveni amb l'administració. La mesura de l'efectivitat va més enllà «del nombre d'activitats i usuaris i el balanç econòmic». El balanç social de la XES i el balanç comunitari permeten «analitzar l'impacte extern (arrelament territorial, impacte i retorn social) i l'intern (democràcia i participació, sostenibilitat de les persones, els processos i l'entorn), tant des del punt de vista qualitatiu com quantitatiu».

Alguns dels equipaments gestionats pel teixit veïnal o sectorial de Barcelona són casals de barri, centres i casals de joves, centres cívics i fins camps de futbol i altres.

EIZAGUIRRE, Santi i RODRIGO, Javier (eds.)

Perquè tot és de tothom
Barcelona: Icària, 2022
ISBN 978-84-18826-66-5
390 pàgines
23 x 15 cm

Aquest llibre el trobareu al
Centre de Documentació
Cooperativa

REFLEXIONS SEMPRE AJORNADES

Alguns temes de gestió empresarial d'una evident rellevància per al creixement o fins i tot per a la supervivència d'algunes cooperatives estan incomprensiblement aparcats en les discussions del dia a dia del cooperativisme. La dimensió de les empreses cooperatives, la diversificació de productes, l'adaptació a noves formes de distribució, l'avaluació dels canvis de demanda o la suficiència de finançament són alguns d'aquests aspectes plantejats infinitat de vegades, sense que s'arribi a concrecions satisfactòries.

Deia l'historiador del moviment socialista i del cooperativisme G. D. H. Cole: «Per reeixir en l'intent de crear una "comunitat cooperativa", s'ha de procurar que la cooperació s'adapti contínuament a les demandes canviants del públic, i diversifiqui els seus productes i serveis tan ràpid com els consumidors diversifiquen les seves compres. Una "comunitat cooperativa" no es pot construir sobre el comerç de queviures. Aquests són productes importants en les vendes, però no són suficientment importants per consolidar una cooperativa. Per això és urgent que els cooperativistes decideixin quines indústries i serveis realment volen reclamar per a l'empresa cooperativa, i quines estan disposats a impulsar que es transfereixin al control estatal o municipal. Un cop fet això, els cooperativistes han d'establir quins són els mitjans adequats per prendre el control de les indústries i els serveis que es vol que tinguin una gestió cooperativitzada, i aconseguir el suport dels partits polítics d'esquerra¹ per obtenir la força per fer realitat aquests objectius.

Aquestes qüestions polítiques són tan urgents com les d'organització; i, de fet, l'organització hauria de dependre de la política, i si això no és així, és perquè els cooperativistes no tenen clar que la política és l'eix del qual pegen de reformes d'organització cooperativa que preconitzen. El moviment cooperatiu té motius per estar orgullós dels seus cent anys de desenvolupament democràtic; però, en un món que canvia ràpidament i que està a la vigília de nous avenços tècnics i socials, no es pot permetre de cap manera ser complaent o quedar-se quiet.»

Amb aquest paràgraf, Cole conclou el seu llibre *A Century of Co-operation*, escrit l'any 1944 en el qual descrivia i reflexionava sobre el moviment cooperativista més gran i de més èxit de tots els temps.

El que assenyalava aleshores sobre el cooperativisme, entre nosaltres, encara avui segueix obrint interrogants. És cert que no falten les idees generals de com s'haurien de concretar camins de canvi, o estratègies, models i objectius del moviment cooperativista. Però per això mateix no és sobrer reflexionar també sobre la idoneïtat de les idees que ja plantejava Cole, i fer-ho en el context de la realitat social actual, cercant i aplicant concrecions com les que ell plantejava en un moment que no ens hauria de semblar tan llunyà, i sobretot no menystenir la idea que «els cooperativistes no tenen clar que la política és l'eix del qual pegen de reformes d'organització cooperativa». I això ho deia el ciutadà d'un país que té un Partit Cooperativista que ha arribat al nivell més alt del govern.

A casa nostra, aquest és any d'eleccions, i tots els partits s'afanyaran a incorporar tota mena d'idees en els seus programes, incloent-hi reivindicacions cooperativistes. Per això, és necessari que el moviment cooperatiu tingui clar quines són les propostes rellevants i quines són «volades de coloms» per caçar quatre vots d'un col·lectiu que saben heterogeni. Per això cal insistir que, no més des de l'eix de la política, el cooperativisme avançarà significativament en una societat en què el «sense ànim de lucre» és, moltes vegades, un simple eslògan de màrqueting, i la «competència» i la «maximització dels guanys», els veritables motors de l'economia.

Mes enllà de les paraules, el cooperativisme només podrà avançar a l'entorn d'uns principis sòlids, compartits i defensats políticament sense ambigüitats.

«Labour Party» en l'original.

Revista Cooperació catalana,

especialitzada en cooperativisme
i economia social i solidària,
des de 1980.

rocagales.cat

Arriba la **retribució flexible**
a l'economia social i solidària i tercer sector

Disposa de més
amb el mateix salari
contractant despeses
del dia a dia

TANDEMGO
by TANDEM SOCIAL

Promou:
e/s economia social

Conselleria de Catalunya
Departament d'Empresa
i Treball

Finança:

Vols provar la plataforma sense cost? Contacta'ns!
tandemgo.coop

85 anys d'exhumacions de fosses comunes de la Guerra Civil a Catalunya

Exposició

Fins al 26.02.2023

Entrada lliure

#ExpoFosses

PALAU ROBERT

Passeig de Gràcia, 107

08008 Barcelona

Tel. 932 388 091

palaurobert.gencat.cat

Segueix-nos a:

ON SÓN?

Generalitat
de Catalunya

sempre
endavant